

HANDLEIDING TOEKENNING TITELS

**FAIRTRADE
GEMEENTE**

**Voor kerken, scholen, hogescholen,
universiteiten en restaurants**

Maart 2013

Inleiding

De Fairtrade Gemeente campagne groeit. Steeds meer mensen, bedrijven, organisaties, winkels en overheden gaan aan de slag met fairtrade. Een mooi resultaat van de tientallen Fairtrade Gemeente werkgroepen in ons land. Binnen de Fairtrade Gemeente campagne is een toenemende groep organisaties die niet alleen willen deelnemen in de campagne, maar die ook een eigen titel willen verdienen. Het gaat hier specifiek om scholen, kerken, hogescholen, universiteiten en restaurants.

Vanaf 1 april 2013 verandert er iets in de campagne voor deze specifieke organisaties. Scholen, kerken, hogescholen, universiteiten en restaurants die een eigen titel willen verdienen vragen die titel niet langer aan bij de stuurgroep van de Fairtrade Gemeente campagne. Deze organisaties kunnen vanaf nu terecht bij: de lokale werkgroep of de commissie titeltoekenning.

1. **De lokale werkgroep.** Als lokale werkgroep ben je vanaf nu het eerste aanspreekpunt voor scholen, kerken, hogescholen, universiteiten en restaurants. Deze voorlopers in fairtrade zullen zich vanaf nu bij jullie melden. Dat biedt veel voordelen: jullie weten welke organisaties in jullie gemeente willen streven naar de titel, jullie weten hoe ver zij zijn in hun campagne en wat hun activiteiten zijn. Daarnaast krijgt jullie werkgroep meer eigenaarschap over de campagne en meer status. Jullie bepalen namelijk vanaf nu welke organisaties in jullie gemeente de titel wel en niet verdienen.

2. **De commissie titeltoekenning.** Indien er in een gemeente geen lokale werkgroep Fairtrade Gemeente actief is, of indien een werkgroep ervoor kiest om zelf geen titels toe te kennen aan organisaties, dan kunnen de organisaties terecht bij de speciale commissie titeltoekenning. Deze commissie beantwoordt vragen van de organisaties (helpdesk) en beoordeelt titelaanvragen van deze organisaties. Ook lokale werkgroepen die twijfelen over een oordeel kunnen een titelaanvraag van een organisatie laten toetsen door de commissie. De titelaanvragen van gemeenten vallen niet onder de verantwoordelijkheid van deze commissie, maar van de jury van de Fairtrade Gemeente campagne.

De commissie is bereikbaar via het e-mailadres commissie@fairtradegemeenten.nl

Deze handleiding geeft meer informatie hoe je als lokale werkgroep titels kunt toekennen van scholen, kerken, hogescholen, universiteiten en restaurants in jullie gemeente. Het bevat een concreet stappenplan en diverse tips.

Meest gestelde vragen

Waarom zelf titels toekennen?

Het beoordelen en toekennen van titels biedt werkgroepen van de Fairtrade Gemeente campagne mooie kansen. Het is een middel om mensen en organisaties te binden aan de lokale Fairtrade Gemeente campagne, en zo samen te zorgen voor meer gebruik van fairtrade producten. Doordat je als lokale werkgroep meer betrokken bent bij deze organisaties is het makkelijker om activiteiten te bundelen. Bijvoorbeeld door samen evenementen te organiseren. Dat kan ook extra aandacht voor fairtrade, en voor jullie lokale campagne opleveren.

Daarnaast is het zelf toekennen van titels een mooie uitdaging voor jullie werkgroep. Het biedt een nieuwe dimensie in jullie campagne. De jury waardeert deze inspanningen bovendien ook, en zal dat meewegen bij de beoordeling van jullie titelaanvraag of bij de overweging voor het behoud van jullie titel.

Wat is het verschil tussen een sticker op de deur en een titel voor deze organisaties?

Kerken, scholen, hogescholen, universiteiten en restaurants kunnen ook deelnemen aan jullie lokale Fairtrade Gemeente campagne. Dan worden ze gewaardeerd als ze fairtrade producten gebruiken. Bijvoorbeeld met een sticker op de deur en een vermelding op jullie lokale campagnewebsite. Sommige van deze organisaties willen meer doen. Namelijk: zelf ook het gebruik en de verkoop van fairtrade producten stimuleren. In dat geval kunnen zij zelf ook de titel Fairtrade Gemeente verdienen met hun activiteiten. De titel motiveert mensen, bedrijven en organisaties. Het is een bekroning op hun werk. Organisaties die zelf ook een titel hebben verdiend zijn inspirerend aan hun collega's in de branche. Zij zetten namelijk net een stapje extra. Andere partijen willen dit voorbeeld dan vaak volgen.

Wat moet ik doen als ik van deze organisaties vragen krijg die ik niet kan of wil beantwoorden?

Indien een kerk, school, hogeschool, universiteit of restaurant vragen heeft over het behalen van de titel, dan kan je deze altijd zelf proberen te beantwoorden. Lukt dat niet, of laat je dat liever over aan iemand anders, verwijst deze organisaties dan door naar de Commissie titeltoekenning (commissie@fairtradegemeenten.nl). Datzelfde geldt voor titelaanvragen die je niet kunt of wilt beoordelen.

Wat moet ik doen als deze organisaties promotiemateriaal willen hebben voor hun campagne?

Als lokale werkgroep kan je deze materialen voor die organisaties bestellen via de campagnewebsite www.fairtradegemeenten.nl. Eventueel kun je deze organisaties ook zelf verwijzen naar de juiste plek op de website.

Toekenning titel

Over het algemeen krijgen als eerste jullie als lokale werkgroep te horen dat een organisatie meer wil doen rondom eerlijke handel. Het gaat dan vaak om kerken, onderwijsinstellingen of restaurants die al deelnemen aan jullie lokale campagne en nét een stapje extra (willen) doen. In dat geval kun je hen actief wijzen op de mogelijkheid om niet alleen bij te dragen aan de Fairtrade Gemeente titel, maar ook zelf een titel in de wacht te slepen. Lijkt een organisatie bij het eerste contact al te voldoen aan alle criteria en structureel aan de slag te zijn met fairtrade, laat ze dan meteen een ingevuld aanvraagformulier indienen.

Stappenplan

Om tot een goede beoordeling te komen is goede voorbereiding nodig. Om het traject van de beoordeling van een titelaanvraag goed te doorlopen, kun je onderstaand stappenplan volgen.

Fase 1: Voorafgaand aan de beoordeling van de aanvraag

Om de beoordeling zelf en het schrijven van een reactie in goede banen te leiden is het belangrijk bepaalde zaken vooraf in orde te hebben.

1. Advies en begeleiding instelling bij het behalen van de titel

Als werkgroep vorm je het adviesorgaan voor organisaties die meer willen doen voor fairtrade en begeleid je ze op weg naar de titel. Je kunt als werkgroep promotiematerialen voor hen aanvragen op de landelijke campagnewebsite www.fairtradegemeenten.nl. De eerste stuks worden gratis verstrekt. Meer informatie hierover vind je op de website.

2. Inschatting titelwaardig

Voor scholen, kerken, restaurants, hogescholen en universiteiten bestaan aparte handleidingen en ook aparte criteria. In de handleiding vind je een uitwerking van en tips over de criteria waaraan zij moeten voldoen. Download en bekijk de handleiding van de betreffende instelling via de algemene website zodat je weet welke criteria voor deze instelling gelden. Belangrijk daarbij is dat de organisatie niet eenmalig aandacht heeft besteed aan fairtrade, maar dat de organisatie structureel fairtrade producten gebruikt en daar ook structureel aandacht voor vraagt.

Besprek met de betreffende organisatie of zij aan deze criteria voldoen. Wees hierbij eerlijk als ze nog niet voldoen, zodat zij weten waar ze aan toe zijn en de titel zijn waarde behoudt. Indien ze mondeling toezeggen aan deze criteria te voldoen en jij hebt hier ook vertrouwen in, kun je hen vragen om een aanvraagformulier in te dienen. Daarna kunnen jullie ze schriftelijk beoordelen.

3. Download aanvraagformulier

Download het titelaanvraagformulier van de website en verstrek dit aan de partij die de titel wil aanvragen. Of vraag ze het document zelf van de website te downloaden.

4. Indienen van de titelaanvraag

Spreek met hen af wanneer zij de titel aanvragen. Zorg ervoor, wanneer ze al een datum voor de titeluitreiking in gedachten hebben, dat je voldoende tijd neemt voor de beoordeling. Informeer ze ook dat het kan voorkomen dat ze nog niet voldoen aan de criteria. Het feit dat er een titeluitreiking gepland staat, wil niet zeggen dat de aanvraag automatisch goedgekeurd wordt. Vraag bij de instelling om alle bijlagen die je nodig hebt voor de beoordeling toe te voegen.

NB. Houd er rekening mee dat de commissie titeltoekenning tien vaste beoordelingsmomenten hanteert. Belangrijk als je de aanvraag niet zelf gaat beoordelen, maar dat overlaat aan de commissie titeltoekenning. Zie de website voor de actuele inleverdata.

Fase 2: Beoordeling van de aanvraag

Het beoordelen van de aanvraag en het schrijven van de reactie kost enige tijd en moeite. Om dit proces zo soepel mogelijk te laten verlopen kun je de volgende stappen doorlopen.

5. Bekijk de aanvraag zorgvuldig

Bekijk het aanvraagformulier en de bijlagen goed. Maak bijvoorbeeld aantekeningen welke zaken je positief vindt en welke nog onvoldoende of mager. Deze punten kunnen later omgezet worden in positieve punten en uitdagingen in het beoordelingsrapport.

6. Wel of geen titel

Maak de afweging of de organisatie wel of niet voldoet. Indien je twijfelt, kun je eventueel hulp inroepen van bijvoorbeeld een collega-werkgroep(lid) of de Commissie Titeltoekenning via commissie@fairtradegemeenten.nl. Leg daarbij je positieve en negatieve punten uit. Indien het je helpt in de afweging, kun je ook het beoordelingsrapport opmaken, eventueel laten bekijken door anderen, en dan de knoop doorhakken.

Houd er rekening mee dat de Commissie Titeltoekenning te allen tijde een steekproef kan doen onder alle toegekende titels door het opvragen van het beoordelingsrapport. Zij controleren bij een dergelijke steekproef of de instelling terecht de titel heeft toegekend gekregen.

7. Bevestig de uitkomst

Er zijn twee scenario's mogelijk:

A) De organisatie voldoet niet

Indien de organisatie (nog) niet voldoet, neem dan telefonisch, persoonlijk of via e-mail contact op. Bevestig na het gesprek schriftelijk aan de organisatie dat deze niet voldoet, en wat de organisatie moet doen om alsnog in aanmerking te komen voor de titel. Wees eerlijk en helder in je reactie. Zorg ervoor dat het een positieve en enthousiasmerende reactie is. Je wilt de organisatie namelijk belonen voor hetgeen ze al wel doen en niet ontmoedigen om de titel in de toekomst wél in de wacht te slepen. De instelling zal, wanneer ze extra inspanningen hebben gedaan om de aanvraag compleet te krijgen, opnieuw een aanvraag in moeten dienen.

B) De instelling voldoet

Indien je overtuigd bent door de aanvraag en de titel wilt toekennen, stel je een beoordelingsrapport op. Download het format voor het beoordelingsrapport van de desbetreffende organisatie. Volg het format en geef bij ieder criterium aan welke positieve punten jullie als werkgroep kunnen formuleren, maar ook welke uitdagingen er zijn voor de organisatie. LET OP: iedere organisatie kan je uitdagen om een stapje extra te zetten. Zorg ervoor dat je zo compleet mogelijk bent in de rapportage, zodat de beoordeling echt meerwaarde heeft en aanknopingspunten biedt voor verdere ontwikkeling op het gebied van fairtrade. Zo zorg je ervoor dat ze na het behalen van de titel voor aandacht voor fairtrade blijven zorgen. Bekijk eventueel het voorbeeld van een beoordelingsrapport op de website.

In een beoordelingsrapport staan in ieder geval de volgende zaken:

- De naam van de organisatie en de plaats waar deze gevestigd is
- Bevestig dat de aanvraag positief is beoordeeld
- Benoem of het gaat om een Fairtrade School, een Fairtrade Kerk, Fairtrade Restaurant, Fairtrade Hogeschool of Fairtrade Universiteit
- Bij ieder criterium positieven punten en uitdagingen voor de toekomst
- Onderaan ieder criterium een samenvatting van de bijzondere punten van de aanvraag en aanbevelingen voor de toekomst. Hier is ook ruimte voor een persoonlijke noot

-Onderteken met jullie werkgroep en het liefste ook met de namen van de werkgroepleden. Vergeet daarbij niet de datum te vermelden

8. Vraag een titelbord aan

Stuur een mail naar info@fairtradegemeenten.nl met daarbij een kopie van het beoordelingsrapport en de adresgegevens van de organisatie die is beoordeeld. In reactie op die mail stuurt het campagnesecretariaat een gratis titelbord naar de desbetreffende organisatie. Let op: het kost vijf werkdagen om de verzending van het bord in orde te maken. Zorg er daarom voor dat je het titelbord ruim voor de titeluitreiking aanvraagt.

Fase 3: Terugkoppeling na beoordeling

9. Informeer de instelling

Informeert de contactpersoon van de instelling over het goede of slechte nieuws. Het is netjes om de contactpersoon persoonlijk of via de telefoon te informeren over het behalen van de titel. Indien dit niet lukt, kun je hen informeren via een e-mail.

10. Verdere acties en afspraken

Overleg welke acties verder ondernomen gaan worden. Is het bijvoorbeeld gewenst dat de werkgroep betrokken is bij de titeluitreiking? Mogen andere geïnteresseerden aansluiten? Wie is er verantwoordelijk voor de communicatie rondom de titeluitreiking?

11. Stuur beoordelingsrapport

Stuur het beoordelingsrapport (of indien ze de titel niet behalen, de benodigde verbeterpunten) naar de contactpersoon. In dezelfde mail kun je eventueel de andere gemaakte afspraken bevestigen. Vermeld ook dat de organisatie per post een titelbord zal ontvangen. LET OP: wil je als werkgroep liever zelf het titelbord ontvangen, zodat je deze persoonlijk kunt overhandigen aan de organisatie, vermeld dit dan als je het bord aanvraagt bij het campagnesecretariaat.

12. Overhandiging titelbord

Tijdens het titelfeest van de organisatie kan het beoordelingsrapport en het titelbord overhandigd worden. Daarbij kunnen jullie als werkgroep natuurlijk een rol spelen. Maar het is ook leuk om daarvoor bijvoorbeeld een vertegenwoordiger van jullie lokale overheid te vragen. Dat is gelijk ook goed voor jullie lokale campagne.

13. Bekend maken op website

Geef op www.fairtradegemeenten.nl op jullie eigen gemeentepagina aan dat er een nieuwe titel in jullie gemeente is toegekend. LET OP: vanaf zomer 2013 hebben scholen, kerken, hogescholen, universiteiten en restaurants geen eigen pagina meer op de website www.fairtradegemeenten.nl. Het behalen van hun titels wordt enkel nog vermeld op jullie gemeentepagina op www.fairtradegemeenten.nl.

Net zoals bij de promotiematerialen worden deze titelborden in eerste instantie gratis verstrekt. Indien er teveel aanvragen van titelborden komen, zullen wij genoodzaakt zijn deze tegen kostprijs te gaan aanbieden.

Na de titeluitreiking

Ook nadat de organisatie de titel heeft behaald, is het zaak dat deze actief betrokken blijft bij fairtrade. De titel is namelijk geen eindstation. Het is altijd mogelijk om een stapje extra te zetten. Er kunnen altijd meer mensen worden overtuigd om eerlijk te gaan consumeren, het aantal fairtrade producten kan altijd worden uitgebreid en het is vaak ook mogelijk dat een organisatie nog meer aandacht creëert voor fairtrade.

De inspanningen van de organisatie worden drie jaar na het behalen van de titel opnieuw getoetst. Een stok achter de deur dat hun aandacht voor fairtrade niet verslapt. En, zo blijft de titel ook haar waarde behouden. Maar, ook belangrijk voor jullie als werkgroep dus om in de gaten te houden welke organisaties wanneer de titel hebben behaald. Bij het opnieuw aanvragen van de titel bekijk je wat de instelling de afgelopen jaren organiseerde en of ze de uitdagingen die je ze had meegegeven in het beoordelingsrapport oppakten. Zodra de werkgroep de titel weer toekent is dat natuurlijk ook een mooie gelegenheid voor een feestje en media-aandacht.

Extra tips

Tips bij beoordeling

- Zorg ervoor dat je de aanvraag makkelijk kunt beoordelen. Hiervoor heb je een uitgebreid ingevuld aanvraagformulier nodig met daarbij de zogenaamde 'bewijslast'. Door bewijzen zoals (kranten)artikelen kun je inschatten of bijvoorbeeld de communicatie die zij hebben gedaan, voldoet aan de eisen die je als werkgroep stelt om fairtrade te worden.
- Wees eerlijk en streng bij de beoordeling. Voorkom dat de titel 'minder waard' wordt door de titel te gemakkelijk toe te kennen. Bij twijfel, is het beter om de titel niet toe te kennen. Vraag ze net dat stapje extra te maken, zodat je échte koplopers beloont voor hun inzet voor eerlijke handel.
- Vraag om duidelijkheid. Neem niet zomaar aan dat het om fairtrade producten gaat, maar vraag naar (keur-)merken zodat je zelf eventueel onderzoek kunt doen of deze echt voldoen aan de fairtrade criteria. Kom je er niet uit, vraag het dan na bij de commissie titeltoekenning (commissie@fairtradegemeenten.nl) of bij de helpdesk van de Fairtrade Gemeente campagne (info@fairtradegemeenten.nl of 0345-479250).
- Bij het toekennen van de titels voor scholen, kerken, hogescholen en universiteiten tellen andere duurzaamheidsinitiatieven (zoals EKO, FSC, Utz Certified en Rainforest Alliance) niet mee. De criteria voor deze fairtrade titels hebben geen criterium voor MVO. De duurzaamheidskeurmerken tellen dus ook niet mee bij de beoordeling. Uiteraard kan je een organisatie wel belonen als ze naast fairtrade ook vele andere duurzame initiatieven ondernemen. Maar, alleen producten waarvan aangetoond is dat ze voldoen aan de fairtrade criteria tellen mee voor het behalen van de criteria. Wil je weten welke initiatieven meetellen om goed te kunnen beoordelen? Kijk achterin de handleiding voor Fairtrade Kerk, Fairtrade School, Fairtrade Restaurant, of Fairtrade Hogescholen en Universiteiten. Deze kun je downloaden op de pagina voor werkgroepen op www.fairtradegemeenten.nl.
- Bekijk het format voor een beoordelingsrapport op de website.
- Formuleer punten waarop een organisatie minder goed scoort als uitdagingen. Dit is geen opsomming van negatieve punten, maar positief omschreven. Bij het meegeven van uitdagingen is het leuk om te kijken of je ze enthousiast kan maken om elkaars activiteiten te versterken. Stel een concrete activiteit voor om daarbij samen op te trekken.

Algemene tips

- Door contact met en intensieve begeleiding van de organisatie voorafgaand aan de toekenning van de titel bereik je het meest. Een samenwerkingsverband zorgt ervoor dat jullie samen kunnen optrekken om fairtrade breed onder de aandacht te brengen.
- Als je om bepaalde redenen geen organisaties binnen je eigen gemeente wilt beoordelen, kun je de beoordeling overlaten aan de commissie titeltoekenning. Je kunt de titelaanvraag dan doorsturen naar commissie@fairtradegemeenten.nl.
- Houd de contacten met (potentiële) titelhouders warm. Het zijn goede ambassadeurs en fijne samenwerkingspartners bij activiteiten en evenementen. Indirect bereik je een grote doelgroep, omdat zij hun achterban enthousiasmeren voor fairtrade.
- World Fair Trade Day en Fairtrade Week zijn altijd goede momenten om organisaties op te roepen ook iets te organiseren. De organisaties kunnen daarbij gebruik maken van de materialen die het landelijke campagne-team ontwikkeld.
- Sommige organisaties hebben meerdere vestigingen. Indien de inkoop centraal geregeld is kan deze organisatie één titel aanvragen. Regelt iedere vestiging zelf de inkoop van producten? Verstrek dan per vestiging de titel. Zo kunnen we met elkaar zorgen voor meer inkoop van fairtrade producten.

Tips speciaal voor scholen, kerken, restaurants, hogescholen en universiteiten

- Op www.fairtradegemeenten.nl zijn handleidingen beschikbaar voor scholen, kerken, restaurants, hogescholen en universiteiten. Voor iedere soort organisatie bestaat een aparte handleiding met eigen criteria.
- Wil je een beoordelingsrapport maken? Pak het format voor het beoordelingsrapport van de desbetreffende instelling erbij. Er staan formats online voor scholen, kerken, restaurants, hogescholen en universiteiten.
- MBO-instellingen kunnen ook fairtrade worden. Houd daarbij de criteria voor Fairtrade Hogescholen aan. Enkel: eis niet dat de MBO-instelling een werkgroep moet hebben. Dat past niet bij de aard van de school. Dat criterium is dus niet verplicht voor MBO-instellingen.
- Zowel middelbare scholen als basisscholen kunnen Fairtrade School worden. Hanteer voor beide de criteria voor scholen.

Meer informatie

Op www.fairtradegemeenten.nl vind je de volgende aanvullende documenten:

- Handleidingen voor scholen, kerken, restaurants, hogescholen en universiteiten.
- Aanvraagformulieren voor scholen, kerken, restaurants, hogescholen en universiteiten
- Aanvraagformulieren voor behoud van de titel
- Format voor beoordelingsrapporten voor scholen, kerken, restaurants, hogescholen en universiteiten
- Voorbeeld beoordelingsrapport

Daarnaast staan op de website vele voorbeelden van andere gemeenten, nieuwtjes over de campagnes en andere handige tips. Neem dus zeker een kijkje op onze website .

Heb je alsnog vragen? Neem dan contact op met de commissie titeltoekenning (commissie@fairtradegemeenten.nl) of met het campagnesecretariaat van Fairtrade Gemeente (info@fairtradegemeenten.nl of 0345-479250).

Colofon

Tekst

Lara Peters, Mélinda Choo en
Karin van Breda

Vormgeving

Trendsactive

De Fairtrade Gemeente campagne is een initiatief van ICCO, de Landelijke Vereniging van Wereldwinkels en Stichting Max Havelaar.

Mede mogelijk gemaakt door:

PARTNER VAN
ONDERNEMENDE MENSEN

Ministerie van Buitenlandse Zaken

**FAIRTRADE
GEMEENTE**

Vragen of nieuwsgierig?

Kijk voor meer informatie op www.fairtradegemeenten.nl om te kijken of er een Fairtrade Gemeente werkgroep in jouw gemeente actief is. Of mail naar info@fairtradegemeenten.nl

